

TANTÁRGYI ADATLAP
A 2019-2020-AS TANÉVRE

1. Tanulmányi program adatai

1.1. Intézmény	Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
1.2. Kar/Tanárképző Intézet	Kolozsvári Kar
1.3. Tanszék	Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok Tanszék
1.4. Képzési szint	Egyetemi alapképzés
1.5. Tanulmányi program	Nemzetközi kapcsolatok és európai tanulmányok
1.6. Képzettség	Nemzetközi kapcsolatok és európai tanulmányok

2. Tantárgy adatai

2.2. Tantárgy címe		Nemzetközi kapcsolatok I. A nemzetközi kapcsolatok története					
2.3. Tantárgyfelelős		Dr. Murádin János Kristóf egyetemi adjunktus					
2.4. Szeminárium/gyakorlat felelőse		Dr. Murádin János Kristóf egyetemi adjunktus					
2.5. Év	I.	2.6. Félév	2.	2.7. Tantárgy típusa (kötelező, opcionális, fakultatív)	K	2.8. Követelmény (vizsga, kollokvium)	V

3. Tantárgy célkitűzései

- 1914-től kezdve a 21. század elejéig lezajlott legfontosabb politikai, gazdasági és katonai események megismertetése a hallgatókkal, előtérbe helyezve a nemzetközi kapcsolatok szerepét és fontosságát a történelmi folyamatok alakításában.

4. Tartalom

Előadás	óraszám
Bevezetés: a tantárgy lényege, alapfogalmak, általános jellemzők, az elemzés módszerei, a nemzetközi kapcsolatok szerepe és jelentősége a 20. és a 21. században.	2 óra
Az első világháború: nagyhatalmi vetélkedés és a két szembenálló politikai-katonai tömb kialakulása a 19. század végén és a 20. század elején, az első világháború kitörése, a különböző frontok kialakulása, új szövetségesek hadbalépése és a legjelentősebb csaták, ütközetek. Az orosz forradalom és a bolsevista hatalomátvétel. A fegyverszünetek megkötése és az első világháború vége. A magyar Tanácsköztársaság korszaka, a Horthy-rendszer létrejötte és jellegzetességei.	2 óra
A versailles-i rendszer: A győztes nagyhatalmak: Amerikai Egyesült Államok (wilsonianizmus), Szovjet-Oroszország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország és Japán különböző jövőképei az 1919–1920-as béketárgyalások előestéjén, a Nemzetek Szövetsége létrehozása, az Egyesült Államok kimaradása a béketárgyalásokról. A versailles-i, a saint-germain-i, a neuilly-i és a trianoni békeszerződés. A Török Birodalom széthullása és a modern Törökország megszületése, a lausanne-i békeszerződés.	2 óra
Az interbellikum időszak I.– a 20-as évek: a washingtoni konferencia, a Szovjetunió megalakulása, a Kisantant létrejötte, a legyőzött Németország helyzete, Mussolini hatalomra kerülése Olaszországban és az olasz fasizmus jellegzetességei, a génuai, a rapallói és a locarnói konferencia, illetve a Briand–Kellogg Paktum szerepe a nemzetközi kapcsolatok alakításában, a német–francia viszony újraértelmezése (Gustav Stresemann és Aristide Briand szerepe). Sztálin hatalomra kerülése a Szovjetunióban és a sztálini diktatúra jellegzetességei.	2 óra
Az interbellikum időszak II.– a 30-as évek: a nagy gazdasági világválság és következményei, különböző kiútkeresések a válságból, Hitler hatalomra kerülése Németországban és a német nemzetiszocializmus jellegzetességei, a 30-as évek politikai és katonai válságai, az abesszín válság, az Anschluss, a nemzetiszocialista Németország diplomáciai kapcsolatai a nyugat-európai nagyhatalmakkal (Nagy-Britannia, Franciaország), a német–olasz viszonyrendszer a második világháború előestéjén, a Berlin–Róma, majd Berlin–	2 óra

Róma–Tokió Tengely kialakulása, az Antikomintern Paktum, az Acélpaktum. A müncheni konferencia és Csehszlovákia feldarabolása. Magyarország revíziós céljai és a két bécsi döntés.	
A második világháború: a lengyel válság és a háború kitörése, a szovjet–finn téli háború, Dánia és Norvégia lerohanása, az 1940-es nyugati hadjárat és a compiégne-i fegyverszünet, a görög–olasz háború, Jugoszlávia lerohanása, a Szovjetunió elleni 1941-es német hadjárat. A pearl harbori rajtaütés és az USA belépése a második világháborúba. Az afrikai front 1941 és 1943 között. A szicíliai partraszállás, harcok Olaszországban. A normandiai partraszállás és Franciaország felszabadítása. Románia kilépése a háborúból és az ardenneki offenzíva. Churchill és Sztálin 1944 októberi moszkvai találkozója: a „százalékos egyezmény”. A német és a japán fegyverletétel és a második világháború vége.	2 óra
A háború utáni átmenet évei: a második világháború hatása a nemzetközi életre, a nemzetközi kapcsolatok új értékrendszere és szervezeti felépítése, az Egyesült Nemzetek Szervezetének létrehozása, a német kérdés, a befolyási övezetek újraelosztása, a párizsi békeszerződések. Lakosságcserek és a „vasfüggöny” leereszkedése Európában.	2 óra
A kétpólusú világrendszer kialakulása: az ún. „hosszú távirat”, a Marshall-terv és a Truman-doktrína, a két német állam létrejötte, a Kominform és a KGST létrehozása, az atombomba mint a nemzetközi kapcsolatok új tényezője, a szuperhatalmak irányító szerepe a nemzetközi kapcsolatokban, az Európa Tanács megalakulása, a hidegháború első válságai: az első berlini válság és a koreai háború.	2 óra
A hidegháború I.: a „két tábor” ideológiája (Zsdanov), a NATO, a WEU és a Varsói Szerződés megalakulása, Eisenhower „Roll back”-doktrínája, a szuezi válság, az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc, az „enyhülés” és a genfi szellem.	2 óra
A hidegháború II.: a hruscsovi éra, a második berlini válság, a kubai rakétaválság, a Brezsnyev-doktrína, a prágai tavasz, a vietnámi háború.	2 óra
A hidegháború III.: a Helsinki Záróokmány, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) létrehozása, az 1973-as olajválság, az afganisztáni szovjet beavatkozás, Gorbacsov reformkísérlete, az amerikai–szovjet csúcstalálkozók rendszere.	2 óra
A kétpólusú világrendszer szétesése: az 1989-es forradalmak és következményeik a közép- és kelet-európai régióban, Németország újraegyesítése, a Szovjetunió széthullása, a Varsói Szerződés és a KGST megszűnése, a nemzetközi kapcsolatok újraértelmezése az egypólusú világrendszerben.	2 óra
Az egypólusú világrendszer kialakulása: az Amerikai Egyesült Államok szerepe az új világrendszerben, a volt szocialista államok gazdasági problémái, a NATO szerepének újraértékelése a délszláv háború kapcsán.	2 óra
A többpólusú világrendszer felé: az Európai Unió fejlődése és a keleti bővítés, a kínai gazdasági és politikai reformfolyamat, a nemzetközi terrorizmus, a világ ökológiai problémái, a globalizáció pozitív és negatív következményei.	2 óra
Bibliográfia <ol style="list-style-type: none"> Davidson, Edward–Dale Manning: <i>A II. világháború krónikája</i>, Szukits Könyvkiadó, [Szeged] 2004. Diószegi István: <i>A kulisszák mögül. A diplomácia története 1919–1939</i>, Budapest, 1996. Fontaine, André: <i>Istoria războiului rece</i>, București, 1994. Fulbrook, Mary: <i>Németország története</i>, Budapest, 1997. Galántai József: <i>Az első világháború</i>, Gondolat Kiadó, Budapest, 1980. Heller, Mihail–Alekszandr Nyekrics: <i>Orosz történelem</i>, I-II. köt., Osiris Kiadó, Budapest, 2003. Hobsbawm, Eric J.: <i>A szélsőségek kora. A rövid 20. század története 1914–1991</i>, Pannonica Kiadó, Budapest, 1998. Kershaw, Ian–Moshe Lewin: <i>Sztálinizmus és náciizmus. Diktatúrák összehasonlítása</i>, SZUKITS Könyvkiadó, [Szeged], 2005. Kleinschmidt, Harald: <i>A nemzetközi kapcsolatok története</i>, Athenaeum 2000 Kiadó, Budapest, 2001. Liddel Hart, B. H.: <i>Al doilea război mondial</i>, București, 1998. Loth, Wilfried: <i>Împărțirea lumii. Istoria războiului rece (1941–1955)</i>, București, 1997. 	

12. Marshall, Tim: *A földrajz fogságában. Tíz térkép, amely mindent elmond arról, amit tudni érdemes a globális politikai folyamatokról*, Park Könyvkiadó, Budapest, 2018.
13. Ormos Mária–Majoros István: *Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
14. Palotás Emil: *Kelet-Európa története a 20. század első felében*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
15. Romsics Ignác: *Az 1947-es párizsi békeszerződés*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
16. Soulet, Jean Francois: *Istoria comparată a statelor comuniste*, Iași, 1998.
17. Szántó György Tibor: *Anglia története*, Akkord Kiadó, Budapest, 2003.

Szeminárium	óraszám
Bevezetés: a szeminárium tartalmának és követelmény rendszerének ismertetése, a szemináriumi témakörök bemutatása, szemináriumi témák, esettanulmányok kiválasztása a hallgatók által.	2 óra
Gazdasági és politikai kapcsolatok a két világháború között: a háború utáni gazdasági újjáépítés, a háborús adósságok és a jóvátétel kérdése, a Ruhr-válság, Stresemann teljesítési politikája, a Dawes- és a Young-terv, az új olasz és francia gazdasági-politikai érdekszférák körvonalazódása a közép- és kelet-európai térségben.	2 óra
Szövetségi rendszerek, hatalmi övezetek és a nagyhatalmak közötti politikai kapcsolatok a második világháború alatt: a nemzetiszocialista Németország közép- és kelet-európai befolyási övezete, a Ribbentrop-Molotov Paktum, a hendaye-i találkozó, a „Nagy dél-kelet ázsiai jóléti övezet” terve, a Szövetségesek casablancai, kairói, teheráni, jaltai és potsdami konferenciái, az „antagonisztikus kooperáció”.	2 óra
Hidegháborús katonai stratégiák: a fegyverkezési verseny, a regionális szövetségi rendszerek: a Brüsszeli Szerződés, a NATO (a „tömeges megtorlás” és a „rugalmas reagálás” elve), a Bagdadi Paktum, a CENTO, a SEATO, a Varsói Szerződés, a nukleáris elrettentés elve, a francia „force de frappe” kiépítése, a reagani „csillagháborús” terv, a fegyverzetcsökkentési egyezmények: SALT I, SALT II, ABM és a három START-egyezmény.	2 óra
A gyarmati világ és az el nem kötelezettek mozgalma: a brit és francia gyarmatbirodalom széthullása a második világháborút követő években, India függetlenségének kérdése, a Commonwealth megalakulása, a Bandungi Konferencia és az el nem kötelezettek eszméje, az algériai és indokínai függetlenségi háború, az afrikai szovjet érdekszféra kialakítására tett kísérlet, az angolai háború, a Falkland-szigeteki háború.	2 óra
A Közel-Kelet mint állandó háborús övezet: Izrael öt háborúja az arab államokkal, a Camp David-i tárgyalások, a libanoni konfliktus, a teheráni amerikai nagykövetség elleni merénylet 1979-ben, Irak és Irán háborúja, az öbölháború, a 2011-es „arab tavasz” és a líbiai polgárháború, a szíriai polgárháború és az Iszlám Állam kikiáltása. A 2015-2019-es menekültválság: okok és következmények.	2 óra
A 21. század új típusú konfliktusai: a 2001. szeptember 11-i terrorista merénylet és következményei, terrorista szervezetek (Hamász, Hezbollah, Al Kaida, Iszlám Állam), az iraki és az afganisztáni háború, az ukrajnai válság.	2 óra

Bibliográfia

1. Brzezinski, Zbigniew: *Marea tablă de șah. Supremația americană și imperativele sale geostrategice*, București, 2000.
2. Diószegi István–Harsányi Iván–Németh István: *20. századi egyetememes történet 1945–1995: Európán kívüli országok*, Korona Kiadó, Budapest, 2001.
3. Galántai József: *Háború és békekötés (1914–1920)*, IKVA, Budapest, 1991.
4. Gazdag Ferenc: *Franciaország története 1945–1995*, Zrínyi Kiadó, Budapest, 1997.
5. Johnson, Paul: *A modern kor. A XX. század igazi arca*, XX. Század Intézet, Budapest, 2007.
6. Kennedy, Paul: *A nagyhatalmak tündöklése és bukása. Gazdasági változások és katonai konfliktusok 1500–2000*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
7. Ljubov, Siselina: *Oroszország és Európa*, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2004.

8. McCauley, Martin: *Rusia, America și războiul rece, 1949–1991*, traducere de Mihaela Barbă, Editura Polirom, Iași, 1999.
9. Romsics Ignác: *A 20. század rövid története*, Rubicon Kiadó, Budapest, 2007.
10. Romsics Ignác: *Magyarország története a XX. században*, Osiris Kiadó, Budapest, 2005.
11. Rotschild, Joseph: *Întoarcerea la diversitate. Europa Est-Centrală după Al Doilea Război Mondial*, Iași, 1996.
12. Treadgold, Donald W.: *Twentieth Century Russia*, Fifth Edition, New York, 1981.
13. Winkler, Heinrich August: *Németország története a modern korban*, II. köt., Osiris Kiadó, Budapest, 2005.

5. Vizsgára való jelentkezés előfeltételei

- legalább 7 előadáson és 4 szemináriumon való jelenlét (7 és 10 közötti előadáson való hiányzás, valamint 3 és 4 közötti szemináriumon való hiányzás esetén dolgozattal lehet pótolni a hiányzásokat)
- 10, vagy annál több előadáson való hiányzás és 5 szemináriumon való hiányzás esetén újra fel kell venni a tantárgyat
- a szemináriumi követelmények (két téma bemutatása és egy max. 6 oldalas dolgozat elkészítése a félév végéig) teljesítése
- a félév alatt legalább egy szakkönyv elolvasása az ajánlott szakirodalomból

6. Értékelési kritériumok, módszerek és arányok

Szóbeli vizsga. Két tétel kihúzásával és az olvasmányokról való beszámolóval.

Jegy összetétele: tananyag ismerete (60%), az ajánlott szakirodalom ismerete (10%), jelenlét és aktivitás a tantárgy előadásain és szemináriumain (10%), választott szemináriumi témák bemutatása (10%), dolgozat elkészítése (10%). Összesen: 100%

Dátum: 2019. szeptember 15.

Tantárgyfelelős aláírása:

Gyakorlati órák felelősének aláírása:

Tanszékvezető aláírása: